

Rapport

GEMEENTERAADS- VERKIEZINGEN 2018

**Twee derde van de kiezers nog onzeker over
stemkeuze**

16 maart 2018

Twee derde van de kiezers nog onzeker over stemkeuze

Eén op drie kiezers stemt waarschijnlijk op lokale partij

De lokale partijen zullen in maart 2018 gezamenlijk de meeste stemmen krijgen bij de gemeenteraadsverkiezingen. In deze laatste peiling komen de lokale partijen uit op 34 procent. In maart 2014 stemde 28 procent op een lokale partij. Op afstand volgen de landelijke partijen VVD (11%) en CDA (10%). D66 – dat in 2014 een goed resultaat behaalde – lijkt in te gaan leveren (van 12% in 2014 naar virtueel 7% nu), GroenLinks daarentegen staat op winst (van 5 naar 9%).

Twee derde kiezers nog onzeker over te kiezen partij

Onder degenen die van plan zijn te gaan stemmen op 21 maart is slechts een derde zeker van de stemkeuze. Ongeveer de helft van de kiezers twijfelt nog tussen twee of meer partijen, terwijl vijftien procent nog helemaal niet weet welke partij zij zullen stemmen.

Stemkeuze voornamelijk bepaald door gemeentelijke politiek

De partijkeuze wordt vooral bepaald door wat men ziet in de gemeentelijke politiek: ruim de helft (54%) zegt vooral op de gemeentelijke politiek af te gaan, 28% door beide evenveel en 16% gaat vooral op de landelijke politiek af. In vergelijking met een maand geleden en met 2014 is het aandeel dat vooral een lokale afweging maakt flink toegenomen.

Veiligheid is topprioriteit, gevolgd door ouderenzorg en betaalbaar wonen

Ruim vier op de tien kiezers zien *veiligheid, criminaliteit en openbare orde* als belangrijkste reden om op een partij te stemmen. Dit geldt vooral voor PVV-, VVD-, CDA- en SGP-kiezers en kiezers van lokale partijen. *Zorg voor ouderen* wordt door drie op de tien kiezers als prioriteit gezien (met name door 50 Plus-, SP-, PVV- en SGP-kiezers) en 28% van de kiezers noemt *betaalbaar wonen* als belangrijke reden om op een partij te stemmen (relatief vaak door SP- en PvdA-kiezers).

Verantwoording

Dit blijkt uit landelijk representatief onderzoek van I&O Research onder 4.413 Nederlanders van 18 jaar en ouder, uitgevoerd van 8 tot en met 12 maart 2018. De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017.

Meer informatie

Peter Kanne, 06-31943707

Laurens Klein Kranenburg, 053-4825025

*Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van **I&O Research** als bron.*

1. Opkomst

1.1 Verwachte opkomst waarschijnlijk iets lager dan in 2014

In 2014 ging 54% van de kiezers naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen.

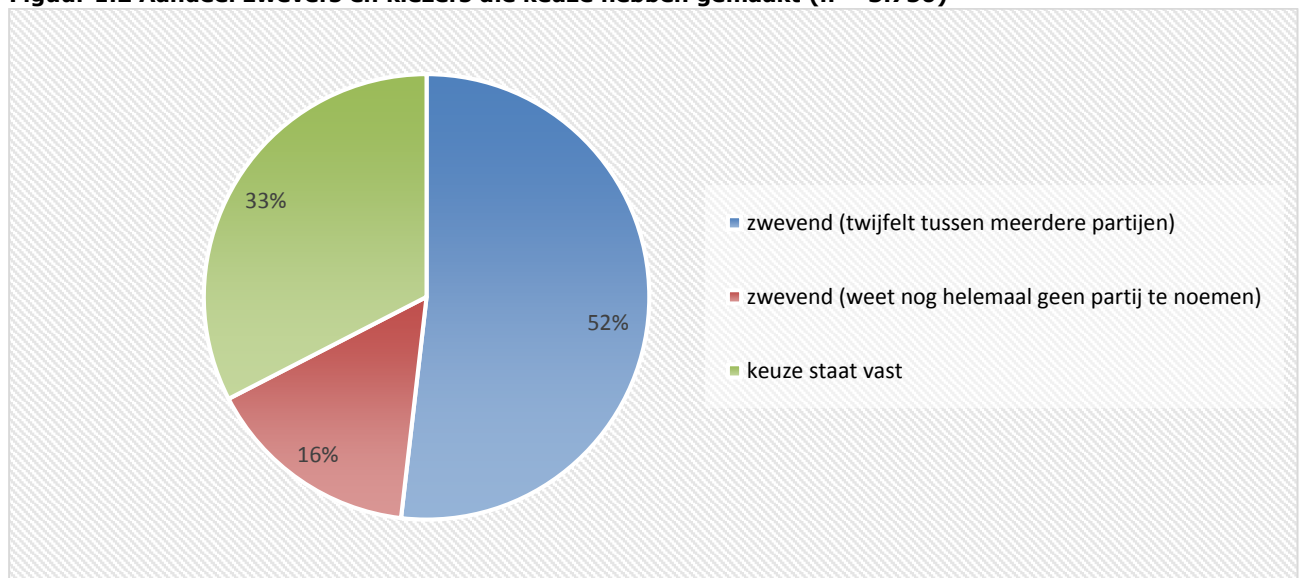
Op dit moment – ruim een week van te voren – zegt 71% van de deelnemers aan het onderzoek 'zeker' te gaan stemmen op 21 maart. Bij de peiling voor de Provinciale Statenverkiezingen van 2015 zei – eveneens een week van te voren – 72% zeker te gaan stemmen, de opkomst werd toen 48%. Aangezien de gemeenteraadsverkiezingen qua beleving vergelijkbaar zijn met de Provinciale Statenverkiezingen, verwachten we dat de opkomst zal liggen tussen 47 en 51%.

2. Zweven en twijfelen

2.1 Twee derde zweeft nog (meer of minder)

Van degenen die zeggen te gaan stemmen op 21 maart (n=3.750) kan 16% nog geen partij noemen. Ruim de helft (52%) noemt een partij van eerste voorkeur (hierop is de peiling gebaseerd, zie 3.1). Samen vormen degenen die (meer of minder) zweven twee derde van de kiezers. Een derde heeft een voorkeurspartij en zegt daarover dat die keuze vast staat.

Figuur 1.2 Aandeel zwevers en kiezers die keuze hebben gemaakt (n = 3.750)

3. Peiling gemeenteraadsverkiezingen

3.1 Eén op drie stemmen naar lokale partij

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 werden de gezamenlijke lokale partijen de grootste, met 28 procent van de stemmen. In de peiling van begin februari zagen we al dat de lokale partijen samen wederom het grootst waren. Toen kregen ze 33% van de stemmen in de peiling, dat is nu 34%. De lokale partijen staan samen virtueel op 34 procent. Op grote afstand van de lokale partijen volgen VVD (11%) en CDA (10%). Voor VVD en CDA kan dit een onderschatting zijn, aangezien ze in de meeste gemeenten meedoen, wat voor concurrerende partijen als PVV, FvD, 50 Plus, SGP en CU veel minder het geval is.¹ Veel van deze kiezers zullen dus een andere partij moeten kiezen en zullen dan vaak uitkomen bij een lokale partij, CDA of VVD. D66 – dat in 2014 een goed resultaat behaalde – lijkt in te gaan leveren (van 12% naar 7%), GroenLinks daarentegen staat op winst (van 5 naar 9%).

Tabel 1.1

Stemgedrag bij gemeenteraadsverkiezingen 2014 en voorgenomen stemgedrag gemeenteraadsverkiezingen 2018
Stel er zouden nu gemeenteraadsverkiezingen zijn, op welke partij zou u dan stemmen? (Basis: degenen die zeker of waarschijnlijk gaan stemmen en een partij kunnen noemen, n = 3.219)²

	GESTEMD	PEILING		
	GR 2014	6 februari 2018	12 maart 2018	+/- t.o.v. GR14
Een lokale partij	28%	33%	34%	+6%
VVD	12%	10%	11%	-1%
CDA	14%	11%	10%	-4%
GroenLinks	5%	7%	9%	+4%
D66	12%	8%	7%	-5%
PvdA	10%	6%	7%	-3%
SP	7%	5%	5%	-2%
ChristenUnie	4%	5%	4%	0%
PVV	1%	4%	3%	+2%
SGP	2%	3%	2%	0%
Partij voor de Dieren ³	1%	1%	2%	+1%
50Plus ³	-	2%	1%	+1%
DENK ³	-	2%	1%	+1%
Forum voor Democratie ³	-	1%	1%	+1%
Andere partij	4%	2%	1%	-3%
TOTAAL	100%	100%	100%	

¹ Bij het stellen van de vraag kregen de respondenten informatie over welke partij in welke gemeente meedoet. Desalniettemin kunnen respondenten partijen hebben aangegeven die niet meedoen in hun gemeente.

² Er is bij een steekproef van n = 3.219 sprake van onnauwkeurigheidsmarges van 1 à 2%. Lokale partij 33-36%, VVD 10-12%.

³ De cijfers voor deze partijen zijn indicatief, bruto aantallen per partij: PvdD: n = 47, 50 Plus: n = 47, FvD: n = 21; DENK: n = 38.

3.2 Kiezers gaan grotendeels af op gemeentelijke politiek

De partijkeuze wordt vooral bepaald door wat men ziet in de gemeentelijke politiek: ruim de helft (54%) zegt vooral op de gemeentelijke politiek af te gaan, 28% door beide evenveel en 16% gaat vooral op de landelijke politiek af. In vergelijking met een maand geleden en met vier jaar geleden is het aandeel dat vooral een lokale afweging maakt flink toegenomen.

Tabel 1.2

Wordt uw keuze voor een partij bij de gemeenteraadsverkiezingen vooral bepaald door wat u van deze partij ziet in de gemeentelijke politiek of door wat u van deze partij ziet in de landelijke politiek?

	2014	FEBR. 2018	MAART 2018
Vooraf door de gemeentelijke politiek	44%	40%	54%
Ongeveer evenveel door beide	31%	34%	28%
Vooraf door de landelijke politiek	23%	24%	16%
Weet ik niet	1%	2%	2%
TOTAAL	100%	100%	100%

In tabel 1.3 zien we dat de lokale partij – logisch – en het CDA het meest geworteld zijn in de gemeentelijke politiek. De kiezers van de PVV laten zich het minst vaak leiden door wat de PVV lokaal laat zien, wat ook logisch is aangezien de PVV nu in slechts twee gemeenten in de raad zit. Ook kiezers van PvdD en SGP laten hun keuze minder vaak afhangen van wat de partijen laten zien in de gemeentelijke politiek. Een derde van de PvdD-, VVD- en PVV-kiezers laat zijn of haar keuze vooral afhangen van wat er gebeurt in de landelijke politiek.

Tabel 1.3

Wordt uw keuze voor een partij bij de gemeenteraadsverkiezingen vooral bepaald door wat u van deze partij ziet in de gemeentelijke politiek of door wat u van deze partij ziet in de landelijke politiek?

	TOT-AAL	LOK-AAL	CDA	50+	PvdA	CU	VVD	D66	SP	GL	SGP	PvdD	PVV
Vooraf door de gemeentelijke politiek	54%	86%	53%	50%	45%	41%	37%	39%	38%	35%	25%	24%	13%
Ongeveer evenveel door beide	28%	10%	29%	36%	39%	36%	31%	37%	41%	38%	51%	38%	53%
Vooraf door de landelijke politiek	16%	3%	15%	15%	13%	20%	31%	24%	17%	25%	19%	35%	32%

3.3 Veiligheid landelijk belangrijkste thema bij GR

Veiligheid is met 43 procent het belangrijkste thema bij de gemeenteraadsverkiezingen, als het aan de kiezers ligt. Vooral PVV-, VVD-, CDA- en SGP-kiezers en kiezers van de lokale partijen vinden dit belangrijk. Ook zorg is een belangrijk issue, vooral de zorg voor ouderen (31%). Dit vinden met name 50 Plus-, SP-, PVV- en SGP-kiezers. Betaalbaar wonen wordt door 28% van de kiezers genoemd, relatief vaak door SP- en PvdA-kiezers. Gemeentelijke financiën en werkgelegenheid worden door respectievelijk 24% en 21% genoemd, vooral VVD-stemmers vinden dit belangrijk. Het thema duurzaamheid (17%) wordt met name door GroenLinks- PvdD- en D66-kiezers genoemd.

Tabel 1.5

Wat zijn de belangrijkste redenen om op deze partij te stemmen?

	TOTAAL FEBR.	TOTAAL MAART	LO- KAAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PVDA	CU	PVDD	50+	SGP
Veiligheid, criminaliteit, openbare orde	44%	43%	49%	62%	46%	44%	36%	18%	34%	32%	42%	28%	58%	60%
Zorg voor ouderen	27%	31%	32%	18%	46%	33%	20%	21%	48%	35%	32%	23%	67%	45%
Betaalbaar wonen	26%	28%	26%	14%	33%	26%	27%	29%	46%	42%	16%	33%	34%	17%
Gemeentelijke financiën en bezuinigingen	23%	24%	30%	36%	15%	24%	16%	11%	13%	14%	22%	12%	23%	28%
Leefbaarheid, buurt- en wijkcentra	23%	24%	29%	20%	21%	27%	21%	28%	26%	30%	20%	21%	20%	9%
Werkgelegenheid en economie	21%	21%	17%	33%	22%	25%	21%	17%	18%	19%	20%	15%	15%	25%
Verkeer, parkeren en bereikbaarheid	16%	17%	19%	24%	26%	20%	21%	10%	12%	10%	10%	7%	15%	11%
Onderhoud openbare ruimte (straten, groen)	17%	17%	19%	22%	13%	18%	17%	18%	14%	15%	19%	17%	5%	6%
Duurzaamheid, energiebesparing	19%	17%	10%	13%	1%	11%	36%	62%	17%	22%	18%	49%	8%	13%
Zorg voor gehandicapten	12%	12%	10%	4%	4%	11%	6%	18%	21%	15%	25%	10%	28%	24%
Afvalinzameling, aanpak zwerfafval	9%	10%	8%	6%	10%	8%	13%	18%	6%	9%	12%	18%	2%	8%
Winkels, warenmarkt, detailhandel	8%	9%	10%	12%	10%	10%	8%	1%	4%	7%	11%	11%	6%	16%
Inpraak en burgerparticipatie	8%	7%	12%	5%	5%	8%	11%	5%	6%	7%	5%	5%	5%	3%
Zorg voor jongeren	6%	6%	5%	4%	3%	8%	6%	7%	8%	13%	12%	6%	9%	5%
Cultuur, muziek en evenementen	6%	6%	6%	5%	3%	3%	11%	13%	9%	8%	5%	4%	1%	1%
Integratie nieuwkomers	6%	5%	4%	6%	12%	5%	7%	9%	6%	4%	5%	2%	3%	3%
Recreatie en toerisme	3%	2%	3%	2%	2%	2%	3%	1%	1%	4%	5%	4%	0%	1%
Meer contact tussen buurtbewoners	2%	2%	2%	1%	3%	2%	1%	2%	3%	2%	2%	0%	0%	4%

4. Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde dit landelijk representatieve onderzoek uit van 8 tot en met 12 maart 2018, onder 4.413 Nederlanders van 18 jaar en ouder. De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017.

Het grootste deel van de deelnemers (97 procent) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=4.265). Daarnaast zijn 148 deelnemers (3 procent) via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+) voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een netto-steekproef van n=4.413 en een score van 50 procent is er sprake van een marge van plus of min 1,5 procent.

Voor de verdeling over de partijen (peiling, paragraaf 3.1) is er bij een steekproef van n=3.219 (het aantal respondenten dat een voorkeur kan uitspreken) sprake van onnauwkeurigheidsmarges van 1 à 2%. De 34 procent voor de *lokale partij* kan in werkelijkheid liggen tussen 32 en 36 procent, de 11 procent voor de VVD tussen 10 en 12 procent.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2017).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.